

the system of artistic images of the novel, manifestation of the language play in the literary antroponymy as the peculiarity of the individual style of the author.

Key words: *onomastic play, connotation, semantic field, artistic sense.*

Віра Котович (Дрогобич)

ОНОМАСТИКА ТА НАРОДНА ЕТИМОЛОГІЯ

Прагнення проникнути в таємницю ойконіма призводить до появи досить великої кількості неправильних тлумачень. Так постає явище народної етимології. У статті розглядаються шляхи попередження і запобігання цьому явищу.

Ключові слова: *ономастика, класифікаційна схема ойконімів, рівень деривації, народна етимологія.*

Чи доводилося вам коли-небудь чути розповідь про те, що, як свідчить давня легенда, два помножити на два – буде не чотири, а п'ять? Або переказ про те, що іменник відповідає на питання *що робити?*, бо лише після того, як напали на Україну татари – іменник почав відповідати на питання *хто? що?* “Нісенітниця,” – скажете ви. І матимете повну рацію. Зате, коли мало не кожен із ваших знайомих розповідає легенду про заснування поселення, у якому він народився, то дуже часто схвально киваєте головою, бо вірите, що цю легенду колись розповідав вашому другові його дідусь, а дідусеві – прадідусь.

Звичайно, топонімічні легенди живуть і мають право на життя. Наприклад, В. Сокіл зібрав, упорядкував і видав збірник таких легенд “Писана керниця”. Головне завдання упорядника полягало в тому, щоб подати дійсно фольклорні тексти, до того ж у природному діалектному

звучанні. Автор свідомий того, що у його збірнику тільки легенди, які мають передусім художню цінність як витвори фольклору, але не містять достовірної наукової інформації.

Легенди, перекази, і справді, можуть вільно функціонувати. Але за однієї умови – коли той, хто їх розповідає, розуміє, що *легенда* – це “народне сказання або оповідання про якісь події чи життя людей, оповите казковістю, фантастикою; вигадана, прикрашена розповідь про що-небудь; що-небудь вигадане, неприховане” [СУМ IV: 460]), тобто, за словами І. Франка, її “вартість історична, звичайно, невелика або й зовсім ніяка” [Франко: 2-3]. Та дуже часто переказ про походження назви населеного пункту подається як істина в останній інстанції. І про наукову версію інтерпретатор не знає або (що ще гірше) знати не хоче. Ми провели експеримент. Ста жителям та гостям міста Дрогобича поставили одне запитання: чи знаєте ви, від чого походить назва поселення Дрогобич? Троє опитаних нічого не відповіли на це запитання. П’ятеро розповіли декілька різних версій, переплітаючи наукові з народноетимологічними. 92 розказали легенду про спалене татарами містечко Бич і заснування згодом на цьому місці другого Бича – Дрогобича. І лише 11 із 92 підкреслили, що це легенда. Інші – 81 – навіть не натякнули на те, що розказують легенду, а подавали все, як абсолютно достовірну інформацію. 64 із 81 не повірили, коли ми намагалися спростувати їх розповідь і довести, що вони розповідають “народне сказання, оповите казковістю”.

Дивно, але факт. Ось уже майже два століття існує наука про власні назви – ономастика. З одного боку, сформувалася немала когорта ономастів-професіоналів. З другого боку, серед небайдужих людей – учителів, краєзнавців, культпрацівників – існує група дослідників-аматорів. І перші, і другі роблять потрібну справу. Але перші часто вдають, що не чують других, а другі – що не чують перших. В іншому випадку заперечують одні одним. І вже вкрай рідко – доповнюють.

А між тим, якщо вже таке явище, як народна етимологія існує, то науковець-ономаст не може просто відмежовуватися від дослідника-аматора, і зрозуміло не має морального права ігнорувати і не бачити його. Заперечити доробки аматорської топоніміки, махнути на них рукою, мовляв, *це все неправильно, тому що правильно не є* – нічого не дасть. У такому випадку протистояння тільки посилиться. Який основний аргумент аматора? Дуже простий і переконливий: науковець-дослідник ніколи не був, наприклад, у моєму селі *Борців*, ніколи не їв *борщу*, який варила моя бабуся, і ніколи не чув розмови про те, який *борщ* варила прабабуся бабусі. Я ж знаю: у нашому селі завжди *борці* були найсмачніші, тому село так і називається.

Який основний аргумент одномаста? *Борців* – посесив із суфіксом **-ів** від особової назви *Борщ*: наявність суфікса **-ів** у назві поселення беззастережно вказує на приналежність поселення особі. Хто кого переконав? Гадаємо, на жаль, що аматор сам себе і ономаст сам себе. Тож який вихід із ситуації, що склалася? Як нам видається, виходів є декілька.

1. Ономастика повинна ширше вивчатися у вищих навчальних закладах, принаймні на філологічних факультетах. Ми переглянули немало авторитетних видань з сучасної української літературної мови. Якщо не говорити про розділ Л. Масенко “Розвиток топонімічної лексики”, вміщений в “Історії української мови. Лексика і фразеологія” [ІУМ], то в багатьох інших згадка про ономастику зводиться лише до тлумачення терміна (*ономастика* – вчення про власні назви людей та географічні назви (топоніми) [Ольховий 2000: 107] або *ономастика* – власні назви людей та місцевостей, їхнє походження й первісне значення [Ющук: 150] і под.). Звичайно, у деяких навчальних закладах, де працюють авторитетні вчені-ономасти, читаються відповідні спецкурси, проводяться спецсемінари, запроваджуються факультативні курси, ведеться гурткова робота та робота проблемних груп, ономастична тематика стає об’єктом курсових і дипломних робіт, кандидатських і докторських дисертацій. Це дуже добре. Але цього мало. Бо нам відомі і такі вищі навчальні заклади, де, наприклад,

дипломну роботу з ономастики кваліфікують як роботу краєзнавчого, а не мовознавчого характеру. Назріла необхідність видати хоча би посібник “Вступ в ономастику” (праця В. Никонова “Введение в топонимику” [Никонов], по-перше, російськомовна, а по-друге, видана ще 1965 р.; не рятують ситуації і посібники інших російських авторів “Географические названия (введение в топонимику)” А. Попова [Попов], “Что такое топонимика” А. Суперанської [Суперанская], білоруського вченого-ономаста В. Жучкевича “Топонимика” [Жучкевич], ні навіть те, що в Україні програму з курсу топоніміки для вищих навчальних закладів було давно вже складено, ще 1959 р. Ю. Карпенком [Цілуйко: 3]). Сьогодні потрібен ґрунтовний посібник українською мовою з теоретичної ономастики (добре було б з розділами історичної, описової, прикладної та літературної ономастики), глибоко науковий, але разом з тим зрозумілий та доступний студентам, усім, хто цікавиться цією наукою.

2. Слід послідовно й систематично виступати з науковими розвідками у місцевій пресі. Університетські наукові збірники та фахові журнали – це, звичайно, дуже добра справа, але малодоступна широкому загалу. А між тим успішно можна друкувати інформацію про походження назв поселень у місцевих газетах, тим більше, що аматори якраз найчастіше і користуються засобами масової інформації, щоб пропагувати свої доробки. Наприклад, краєзнавець Я. Ольховий переконує читачів дрогобицької районної газети “Галицька зоря” у тому, село *Дережичі* (первісна назва *Деражичі*) утворено від мікротопоніма *Дераж*. “За всіма ознаками, – пише автор, – сам мікротопонім *Дераж* виводиться із дієслова *дрижати*. Цей мікротопонім був означенням локальної трясовини *деражі* або *драгви*, яка утворилась на місці розмивання атмосферними водами солевмісних ґрунтів. Не дивно, що людей, які поселилися біля благодатної *деражі* і були тісно пов’язані з її експлуатацією, стали називати *деражичами*, відтак – *деражачами*, приєднавши до основи *дераж*-суфікс *-ичі*, який на той час вже втратив своє патронімічне значення. Пізніше, за усталеною традицією, назва ця

закріпилась і за селом, заснованим і замешканим цими *деражичами*” [Ольховий 2000: 6]. Звичайно, що можна би і не вступати в дискусію з дослідником-аматором, якби він хоча б подавав свою версію як одну із багатьох гіпотетичних. Але автор розвідки, прочитавши словникову статтю про *Дережичі* у монографії М. Худаша, М. Демчук “Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів (відантропонімі утворення)” [Худаш, Демчук: 64-65], робить висновок, що “скоріше всього особової назви *Дераж* взагалі не існувало в природі. А тому виведення від неї назви поселення *Дережичі* не може бути прийнятним з наукового боку” [Ольховий 2000: 6]. Отак. Не більше і не менше. Та й чим, як не твердим переконанням у своїй правоті є таке категоричне твердження Я. Ольхового: “Практика етимологічних розвідок на численних прикладах показала переваги краєзнавчого дослідження топонімів перед проведенням такого навіть професійними, але віддаленими від предмету [дослідження] науковцями” [Ольховий 1998: 241]. Тут якраз варто нагадати цілком слушну, однак діаметрально протилежну думку М. Худаша: проблемою топоніміки є “... відсутність відповідного реагування з боку науковців-ономастів на появу друком дилетантських любительських етимологій ойконімів, оснований на фантастичних народноетимологічних домислах, які вводять в оману широке коло необізнаних з основами ономастики читачів, чим завдають науці чималого шкоди” [Худаш, Демчук: 6-7].

Зрозуміло, що висвітлити наукову версію походження населеного пункту у публіцистичному стилі досить складно. Складно, але можливо. Для прикладу наведемо уривок газетної статті Д. Бучка “Свідки княжої доби”, вміщеної у тернопільській обласній газеті “Свобода”: “*Жизномир*, давніше місто, а тепер село Бучацького району коло р. Стрипа (л. Дністра). Уперше його назву зафіксовано в документах початку XV ст. у формі *Szysnomirz* з оглушенням початкового дзвінкого приголосного **-ж-** до його глухого відповідника **-ш-**; в іншому записі з XV ст. засвідчений варіант назви з голосним **-о-** на місці давнішого редукованого **-*ь-**: *Zysonomirz*. У

польськомовних джерелах з XVII ст. нерідко спостерігається фонетичний запис назви з оглушенням фінального приголосного **-rz-** до **-sz-**: *Zisnomysz*, а документи XVII ст. засвідчують варіанти назви з кореневим **-i-** у другому компоненті замість давнішого **-y-**: *Zyznomir*, *Zyznomirz*.

Назву *Жизномир* утворено від давньослов'янського композитного антропоніма *Жизномир* (порівняй старочеське *Ziznomir*), за допомогою посесивного суфікса **-*jь**, у польськомовних джерелах фінальний м'який **-p** передавався через **-rz-** (=ж). Первісне значення назви “*Жизномирь* (дворь, замокь...)” [Бучко 2000: 3].

Як бачимо, словникова стаття цілком наукова, а між тим зрозуміла, доступна і переконлива.

3. Важливо чітко розмежувати поняття *ономастика* і *народна етимологія*. Тут показовою є стаття В. Гнатюка “Аматорська топоніміка: потрібна розумна межа” [Гнатюк]. У ній автор чітко визначає коло завдань, які мають вирішуватися фахівцями-ономастами, з одного боку, і аматорами-краєзнавцями, з іншого боку. Зокрема перші повинні глибоко знати рідну мову, її історію та діалекти, знати багато інших мов, у тому числі й “мертвих”, які могли впливати на утворення тієї чи тієї назви; досконало володіти методологією дослідження власних назв (уміти застосовувати текстуальний, словотвірний, формантний, структурний аналіз слова); визначити мовну атрибуцію топоніма, увести його у відповідний топонімічний ряд, зібравши відомості про його вжиток у писемних джерелах з найдавніших часів; добре знати географію досліджуваного краю, історію, фольклор, традиційно-побутову культуру місцевого населення. Друга група дослідників може бути корисною у збиранні, фіксації мікротопонімії, яка іноді швидко змінюється, забувається, і так без сліду втрачаються коштовні духовні скарби [Гнатюк: 34-35]. Додамо, що цінним є і збір та опис ойконімії, робота зі стародруками, каталогами, картами, планами. В розпорядження ученого-ономаста можуть не потрапити окремі архівні документи, атласи, карти, поземельні кадастри, катехизми, церковні книги

тощо. Виписані з таких документів ойконіми з точним посиланням на час і місце засвідчення назви поселення, нерідко відмінної від сучасної, можуть бути дуже цінною інформацією. До справи запису ономастичних матеріалів з писемних джерел слід обов'язково залучати працівників архівних установ, музеїв, учителів, студентів. “На цьому, – як наголошує В. Гнатюк, – людина, яка не має спеціальної підготовки, повинна зупинитися, залишивши професіоналам справу витлумачення назви. Зібрані матеріали – за попередньою домовленістю – можна передати авторитетним ученим-дослідникам топонімії” [Гнатюк: 35]. Тільки чітко розмежувавши об'єм роботи, що має виконуватися фахівцями і аматорами, можна говорити про успішні студії в царині топоніміки.

4. Серед аматорів-дослідників завжди знайдеться частина людей, які не захочуть лише обмежитися збиранням та карткуванням матеріалу, а цілком відповідально поставлять перед собою завдання: з'ясувати походження назви рідного поселення, чи інших населених пунктів району, області, краю. Які ж практичні поради можна їм дати?

По-перше, роботу над дослідженням топонімів слід розпочати із студіювання праць вітчизняних мовознавців, що працювали в галузі ономастики: Л. Гумецької, М. Кордуби, І. Ковалика, І. Крип'якевича, М. Максимовича, Ю. Редька, К. Цілуйка, Є. Черняхівської, сучасних авторитетних фахівців-ономастів: донецьких – В. Калінкіна, Є. Отіна, закарпатських – Л. Белея, О. Галаса, С. Медвідь-Пахомової, П. Чучки, івано-франківського – М. Габорака, київських – С. Вербича, І. Железняк, О. Іліаді, О. Карпенко, А. Корепанової, Л. Масенко, В. Німчука, О. Стрижака, В. Шульгача, кіровоградських – І. Демешко, В. Лучика, львівських – М. Демчук, З. Купчинської, О. Купчинського, І. Фаріон, М. Худаша, одеських – О. Карпенко, Ю. Карпенка, Г. Шотової, рівненського – Я. Пури, тернопільських – Г. Бачинську, Б. Близнюк, Г. Бучко, Д. Бучка, Г. Панчук, уманського – М. Торчинського, чернівецьких – Н. Колесник, Я. Редьки та багатьох інших талановитих учених, що на високому професійному рівні

досліджують ойконімію, гідронімію, антропонімію України, літературні оніми тощо.

По-друге, слід чітко дотримуватися кількох програмних положень, що регламентують топоніміку як науку.

Першим програмним положенням має бути методика вивчення топонімії за першофіксаціями назв в історичних документах – від найдавнішої згадки до сучасної, офіційно закріпленої назви. Не можна з'ясувати походження ойконіма, беручи до уваги лише сучасне його звучання, або, навіть, лише найдавніше фіксовану форму. Сучасна назва не завжди є такою, якою була первісно, а первісна може бути зафіксована з помилкою, або ж дослідник не має гарантії, що згадка, що є у його розпорядженні, справді, – перше свідчення заснування поселення. Тому важливо зібрати принаймні декілька історичних фіксацій, переконатися у правильності локалізації ойконіма, простежити, як змінювалася (чи не змінювалася) назва поселення протягом років і лише після такого вивчення робити певні висновки.

Другим програмним положенням при вивченні топонімії можна вважати чітко сформульовану думку Ю. Карпенка про те, що ключ до історії топонімії ховається у словотворі, а не в семантиці географічних назв. Словотвірні студії не заперечують семантичних, встановлюється лише відповідна ієрархія. Словотвір відбиває передусім загальні властивості, а семантика – індивідуальні. Тому необхідною умовою успішних семантичних студій є попереднє словотворче вивчення. Нерозуміння цього призводило в минулому до серйозних топонімічних помилок. І навпаки, безперечні успіхи української топоніміки протягом останніх десятиліть значною мірою зумовлені тим, що увага дослідників від коренів географічних назв звернулася до їх будови. Досконале ж виявлення будови назви значно полегшує прочитання її семантики [Карпенко: 43]. Щоправда, цю думку слід поширити твердженням Д. Бучка про те, що домінуючим способом творення самих топонімів є не суфіксація, а просте перенесення готових апелятивів (безафіксних і афіксальних) у розряд топонімів. Тобто ведучи мову про

словотвір топонімів, маємо розуміти, що одні назви населених пунктів України структурно сформувалися ще до того, як стати ойконімами, а інші відразу, від часу свого виникнення були найменуваннями населених пунктів, тобто топонімотвірними є афікси лише в ойконімах цієї другої групи [Бучко 2001: 11-12]. На жаль, деякі науково-популярні видання і далі рясніють нерозумінням цього. Наприклад, не беручись за детальний аналіз книжки А. Коваль “Знайомі незнайомці. Походження назв поселень України” [Коваль], зазначимо лише, що авторка, з одного боку, правильно з’ясовує, що таке етимологія наукова, а що – народна, а з другого, сама часто послуговується етимологією народною. Книжка складається з двох частин. Назва першої частини “Що покладено в основу назви поселення? Хто, коли й чому його так назвав?” Ця частина містить такі розділи: “В основі назви – вода (річка, джерело, струмок, озеро)”, “В основі назви – рельєф місцевості”, “В основі назви – рослина”, “В основі назви – тварина, риба, птах”, “В основі назви – найменування племен і народів, що колись жили чи кочували на наших землях”, “В основі назви – професія, посада, місце у суспільстві, фах”. Друга частина називається “Як утворено назву поселення? З чого її складено?”. Вона складається з таких розділів: “Назви поселень, утворені з двох основ”, “Перенесення старих назв на нові поселення; розщеплення назв”, “Перейменування поселень”, “Способи творення назв поселень від особових імен”, “Назви поселень від прізвищ”, “Числові назви поселень”. Зрозуміло, що у такій роботі сплутано, як то кажуть, грішне з праведним. Бо ж виводити назву поселення *Левків* від особової назви *Левко* [Коваль: 96], назву поселення *Війтівці* від *війтівців* – нащадків *війта* [Коваль: 138] – то праведне, але назву поселення *Лепетуха* – від того, що французькі емігранти *лепечуть*, і їх мови не розуміють селяни з оточуючих сіл [Коваль: 126], чи назву міста *Любомль* – від того, що це було *любє*, *миле* серцю місце відпочинку й полювання галицько-волинських князів [Коваль: 68] – то грішне.

І нарешті, третім програмним положенням при вивченні топонімії має бути чітка класифікація. Наукове вивчення будь-яких явищ завжди передбачає їх класифікацію. З класифікації розпочалося і наукове дослідження онімів. Але від 30-х років ХІХ ст., коли чеський історик Ф. Палацький уперше спробував систематизувати ойконіми, до початку ХХІ ст. пройшло багато часу, а дальший пошук досконалого варіанту класифікації топонімів усе ще триває. Сьогодні, як ми твердо переконані, найоптимальнішою є класифікація ойконімів України, запропонована Д. Бучком [Бучко 1993: 166-168; Бучко 2001: 10-13]. У чому ж переваги цієї класифікації? Передусім у тому, що за нею класифікаційний аналіз назв поселень починається з визначення дериваційної структури ойконімів, тобто зі встановлення факту, чи аналізовані назви поселень виникли з уже готових, структурно оформлених апелятивних або пропріальних лексем, чи ж вони утворилися від відповідних власних, рідко загальних назв за допомогою визначених топонімотвірних формантів. Назви поселень, структурне оформлення яких відбулося до того, як вони стали назвами населених пунктів, пропонується іменувати назвами доойконімного рівня деривації або ж первинними. Інші ойконіми, що виникли на базі відповідних твірних основ за допомогою спеціальних ойконімотвірних формантів, пропонується іменувати назвами ойконімного рівня деривації або вторинними. За класифікацією Д. Бучка враховується як словотвірний, так і мотиваційний аспекти виникнення назв поселень. До первинних зараховуються відапелятивні ойконіми у сингулярній та плуральній формах, відапелятивні метафоричні назви, ойконіми, утворені від назв колективів людей (відпатронімні ойконіми, відетнонімні ойконіми та назви поселень від найменувань людей за місцем їх походження або проживання, ойконіми, утворені від родових, службових і глузливих назв), відпропріальні ойконіми. До вторинних зараховуються відантропонімні ойконіми (ойконіми з архаїчним посесивним формантом **-*jь, (-*j-е, -*j-а)**), ойконіми з власне посесивними формантами **-ів, -ин**, ойконіми з поліфункціональними

суфіксами **-івк-а, -ець, -их-а, -(щ)ин-а** та ін.), відтопонімні ойконіми (суфіксальні та префіксальні), відприкметникові субстантивовані деривати, складні та складені назви, пам'яткові назви. Окремо відведено місце незрозумілим, затемненим назвам. Таку групу слід виділити, щоб не послуговуватися “здобутками” народної етимології. По-суті, як зазначає М. Худаш, немає нічого незвичайного в тому, що є етимологічно затемнені ойконіми, оскільки є етимологічно зрозумілі і незрозумілі лексеми і в апелятивній лексиці, як, зрештою, зрозумілі та незрозумілі явища і в інших галузях науки. Правда, помилкове трактування походження ойконіма завдає набагато більше шкоди як для самих ойконімічних досліджень, так і під час застосування результатів цих досліджень у відповідних суміжних науках для аргументації певних положень, гіпотез і висновків історичного, історико-культурного і, зокрема, етногенетичного порядку [Худаш, Демчук: 5-6]. Класифікація Д. Бучка чітка, логічна, послідовна, системна, зрозуміла. За її межами не залишається жодного ойконіма. Вона враховує всі критерії номінації населених пунктів та їх дериваційну структуру.

Отже, лише збагативши себе теорією з української та зарубіжної ономастики, зібравши відомості про фіксацію ойконімів у всіх відомих та доступних історичних документах, збагнучи методикку семантико-словотвірного, етимологічного їх аналізу, з'ясувавши всі нюанси класифікаційної схеми, в межах якої засвідчено ойконіми України, можна розпочинати роботу над статтею “Походження назви мого рідного поселення” і припустити, що це буде наукова, а не народноетимологічна версія.

ЛІТЕРАТУРА

Бучко Д. 1993: Бучко Д. Два рівні деривації в ойконімії // Актуальні проблеми словотвору української мови. – Тернопіль, 1993. – С. 166-168.

- Бучко Д. 2001: Бучко Д. Класифікація ойконімів України (словотвірно-мотиваційний аспект) // Наукові записки. – В. 37. – Серія: Філологічні науки (мовознавство). Кіровоград, 2001. – С. 10-13.
- Бучко Д. 2000: Бучко Д. Свідки княжої доби // Свобода.–Тернопіль,2000.– №50.–С. 3.
- Гнатюк В.: Гнатюк В. Аматорська топоніміка: потрібна розумна межа // Дивослово, 2001. – № 4. – С. 34-35.
- Жучкевич: Жучкевич В.А. Топонимика (краткий географический очерк). – Минск, 1965.
- ГУМ: Історія української мови. Лексика і фразеологія. – К., 1983.
- Карпенко: Карпенко Ю.О. Топонімія Буковини. – К.: Наук. думка, 1973. – 238 с.
- Коваль: Коваль А.П. Знайомі незнайомці. Походження назв поселень України.–К.: Либідь, 2001.–304с.
- Никонов: Никонов В. А. Введение в топонимику. – М.: Наука, 1965. – 179 с.
- НД: Новий довідник: Українська мова та література. Укл. М. Радишевська та ін. – К.: „Казка”, 2006.– 864 с.
- Ольховий 2000: Ольховий Я. Дерезичі – стародавній побратим солеварного Дрогобича // Галицька зоря. – Дрогобич, 2000. №29. – С.6.
- Ольховий 1998: Ольховий Я. Переваги і перспективи краєзнавчого дослідження топонімії // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – В. 2. – Дрогобич, 1998. – С. 241-245.
- ПК: Писана керниця. Топонімічні легенди та перекази українців Карпат. Зібрав і впорядкував В. Сокіл. – Львів, 1994.– 208 с.
- Попов: Попов О.И. Географические названия. – М.-Л.: Наука, 1965.– 181 с.
- СУМ: Словник української мови. – К., 1973. – Т. 4.
- Суперанская: Суперанская А. В. Что такое топонимика? – М.: Наука, 1985.
- Франко: Франко І. Галицькі народні казки // Етнографічний збірник. – Львів, 1895. – Т. 1. – С. 2-3.

Худаш, Демчук: Худаш М.Л., Демчук М.О. Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів (відантропонімні утворення). – К.: Наук. думка, 1991.– 267 с.

Цілуйко: Цілуйко К.К. Принципи і методи науково-організаційного забезпечення ономастичних досліджень // Повідомлення української ономастичної комісії. – В. 4. – К.: Наук. думка, 1967.–С.3-10.

Ющук: Ющук І.П. Українська мова. – К.: Либідь, 2004.– 640 с.

Kotovych Vira. Onomastics and Folk Etymology. *Tendency to reach the mystery of oikonym sometimes leads to apparition of sizeable number of erroneous explanations. In such a way the appearance of folk etymology originates. The ways of prevention this phenomena are examined in this article.*

Key words: *onomasiology, classification pattern, pattern of oikonym, derived level, folk etymology.*

Зоряна Купчинська (Львів)

УКРАЇНСЬКІ ОЙКОНІМИ НА -ЬСК- (НАЙРАНІШИЙ ДОКУМЕНТОВАНИЙ ПЕРІОД)

Ойконіми на -ьск- є загальнослов'янським типом власних назв. Це одна з найархаїчніших і найпродуктивніших моделей на території Славії. Ойконіми на -ьск- є прикметникового типу. Серед дериватів на -ьск- виділяємо: 1.Первинні, тобто ті назви, які сформувалися шляхом приєднання суфікса -ьск- до твірної основи, що безпосередньо характеризувала населений пункт. 2. Вторинні - це ті назви, що утворилися на базі вже існуючих онімів.

Документований матеріал ойконімів свідчить, що до XV ст. на території України формувалися географічні назви на -ьск- лише первинні.